

T A
Č R

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Nástroje lokálního rozvoje

Radim Perlín

T A
Č R

**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Program **Beta2**

projekt TITSMMR701

Socioekonomický vývoj nemetropolitních oblastí České republiky se zřetelem na rozvojové potřeby jednotlivých regionů

Výzkumný tým

- RNDr. Radim Perlín, Ph.D.
- doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D.
- doc. RNDr. Miroslav Marada, Ph.D.
- RNDr. Tomáš Havlíček, Ph.D.
- RNDr. Vít Jančák, Ph.D.
- Mgr. Marek Komárek
- Mgr. Hana Bednářová

Poskytovatel finančních prostředků

Technologická agentura ČR

Koncový uživatel

Ministerstvo pro místní rozvoj

Řešitelské období

2018–2020

Třídění nástrojů lokálního rozvoje

Podle charakteru

- **Organizační, administrativní** - změny způsobu organizace VS, vykazování, administrativy pro zajištění činnosti
- **Legislativní, metodické** - změna zákonů a podzákonných norem, změny metodik
- **Věcné** - zajištění konkrétní činnosti
- **Dotační, finanční** - dotace, slevy na daních,

Třídění nástrojů lokálního rozvoje

Podle územní působnosti na

- **Celostátní** na úrovni Česka
- **Regionální** na úrovni krajů
- **Mikroregionální** na úrovni ORP
- **Lokální** na úrovni obce

Celostátní nástroje

Administrativně náročné

Plošné

Málo efektivní (jak zlepšily cyklostezky kvalitu života?)

Dobře formálně kontrolovatelné

Dotační nástroje dobře dostupné v podobě stovek dotačních resortních titulů

Výhody celostátních nástrojů

Velmi pozitivní význam

Organizačně administrativních nástrojů – snížení byrokracie, snížení výkaznictví, sdílení informací, pokynů a vzorů apod. - snížení míry nedůvěry a kontroly mezi partnery

Legislativně metodické nástroje – zjednodušení legislativy, prováděcích předpisů, pomoc funkčních metodických postupů

Nezbytnost celostátních nástrojů

Podpora pro regiony, lokality nebo komunity, které se dostaly pod obecně chápanou základní kvalitu života,

Zabránění poškození, kolapsu, ochrana environmentální stability prostředí,

Snižování neodůvodněných lokálních, regionálních rozdílů a ochrana těch, kteří jsou v ohrožení, aby dále propadli sítem na dno.

Celostátní nástroje nevedou k rozvoji komunity, ale k vybudování standardu. A to je důležité!

Oblast dotace	Celková suma alokovaná na rok 2019 Kč	mil. Kč	v %
Životní prostředí (mobilita, ovzduší, ekoinovace, vzdělávání aj.)	2 828 000 000 Kč	2 828,00	17,86
Technická infrastruktura (vodovod, kanalizace, veřejné osvětlení)	2 645 000 000 Kč	2 645,00	16,70
Budovy a byty (výstavba, rekonstrukce, úspory)	2 340 000 000 Kč	2 340,00	14,78
Podpora služeb na venkově včetně sociálních služeb	1 576 000 000 Kč	1 576,00	9,95
Rekonstrukce a zkapacitnění škol (1. stupeň a devítiletky)	1 308 800 000 Kč	1 308,80	8,27
Vzhled venkova, prvky v krajině, veřejný prostor	866 000 000 Kč	866,00	5,47
Protipovodňová opatření	800 000 000 Kč	800,00	5,05
Památkové rezervace	737 000 000 Kč	737,00	4,65
Sportovní a volnočasová infrastruktura	550 000 000 Kč	550,00	3,47
Brownfieldy	520 000 000 Kč	520,00	3,28
SDH (forma spolku, od III. kategorie níže)	400 000 000 Kč	400,00	2,53
Cestovní ruch	300 000 000 Kč	300,00	1,89
Dopravní infrastruktura	220 000 000 Kč	220,00	1,39
Podnikání na venkově	210 000 000 Kč	210,00	1,33
Místní komunikace	190 000 000 Kč	190,00	1,20
Bezpečnost a prevence kriminality (včetně JSDHO II. kategorie)	155 791 000 Kč	155,79	0,98
Hospodaření obce (v lesích, se zvířaty, terénní pracovníci)	67 400 000 Kč	67,40	0,43
Územní plány a síťování pozemků	65 000 000 Kč	65,00	0,41
Krizové náklady (např. po živelné pohromě)	50 000 000 Kč	50,00	0,32
Měkké nadregionální aktivity (vzdělávání starostů, spolupráce)	5 000 000 Kč	5,00	0,03
Celkem	15 833 991 000 Kč	15 834 Kč	100,00

Lokální (mikroregionální) nástroje rozvoje

Předpoklad:

Silné lokální společenství, dostatek lokálních aktérů

Velmi efektivní jsou

Věcné nástroje – vzájemná věcná spolupráce
lokálních aktérů (hasiči – sportovci – obec)

Finanční – snadná formální i věcná oprávněnost
skutečných nároků,

Př.: Finanční i věcná podpora neziskového sektoru ze
strany obcí

Rizika lokálních nástrojů

Relativně snadné využití pouze pro malou skupinu aktérů, tedy uzavřené, svazující (bonding) sociální sítě, typicky konflikt místní a luftáci.

Uplatnění lokálních nástrojů je vhodné především v těch regionech, kde je možné očekávat dostatek lidského a sociálního kapitálu pro nastartování lokálního rozvoje

Uplatnění lokálních nástrojů

Lokální, mikroregionální nástroje mohou a mají být určeny především k nastartování rozvoje v duchu zvýšení (nikoliv pouze udržení) kvality života na vyšší míru nad obecně přijímaný standard.

Dorovnání standardu – celostátní nástroje

Podporuje stát lokální nástroje, nástroje na míru konkrétního společenství? Jen velmi omezeně.

Příklad program Leader 2007 – 2014 prostřednictvím strategie MAS

Matrice nástrojů lokálního rozvoje

Nástroje lokálního rozvoje				
podle typu území	podle charakteru nástroje			
	org, admin	leg, metod.	věcné	fin dot
celostátní	XXX	XXX		X
regionální	XX	X	XX	XX
mikroregionální	X		XXX	XXX
lokální			XXX	XXX

XXX silné uplatnění rozvojových nástrojů

XX běžné uplatnění rozvojových nástrojů

X slabé uplatnění rozvojových nástrojů

Dvě skupiny nástrojů

První typ:

Organizačně administrativní, legislativně metodické a finančně dotační nástroje lze uplatnit na budování základní dopravní a technické infrastruktury v obcích, na opravy, rekonstrukce a modernizace stávajících budov (typicky zateplování) na protipovodňová opatření a na udržení nebo posílení kapacit stávajících sociálních služeb, školství, maloobchodu a dalších služeb pro obyvatele venkovských obcí.

Dvě skupiny nástrojů

Druhý typ

Druhou skupinu nástrojů představují především **věcné a finančně dotační nástroje**. Tyto nástroje umožňují relativně přesné zaměření podpory na skutečně efektivní činnosti a aktivity v území a umožňují lokálním a mikroregionálním aktérům zaměřit svoji aktivitu na činnosti, projekty a aktivity, které jsou jednak podstatné pro rozvoj regionu, ale jsou také v regionu, nebo v obci očekávané a jsou přijímány místní komunitou jako potřebné.

Druhý typ nástrojů

Věcné a finančně dotační nástroje regionální politiky lze uplatnit například na aktivity podpory malého a středního podnikání, revitalizace malých brownfields (zpravidla agrobrownfields) podporu služeb na venkově, na zlepšení vzhledu na venkově, jednotlivých prvků krajiny a veřejného prostoru v obcích, na sportovní a volnočasové aktivity a na další typy aktivit.

Jak posílit druhý typ nástrojů?

Posílení věcné efektivity a úspěšnosti druhého typu nástrojů znamená přenést část finančních a dotačních nástrojů na lokální společenství. Posílit lokální komunity, přenést na ně odpovědnost za rozdělování prostředků, za rozhodování o poskytnutí podpory a za věcnou kontrolu efektivity skutečně vynaložených prostředků.

Ale jak to udělat?

Návrhy řešitelského týmu

Proto navrhujeme posílení vazeb mezi lokálními aktéry, možnost sdílení jejich znalostí, informací a zkušeností a možnost přenosu dobré praxe v konkrétním podobném prostředí .

To je možné pouze tam, kde existuje důvěra mezi aktéry a na druhé straně i jejich odpovědnost.

Důvěra se buduje na lokální úrovni tak, že se aktéři znají, potkávají se, vyměňují si zkušenosti a spolupracují, tedy budují sociální síť.

T A
Č R

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Odpovědnost je daná snadnou a okamžitou sociální kontrolou ze strany komunity, společenství, které chápe, rozumí a může tedy kontrolovat správné rozhodování lokálních představitelů.

Shromáždění starostů

Klíčovými lokálními aktéry na mikroregionální úrovni jsou starostové obcí. Navrhujeme na úrovni ORP vytvoření nové instituce – shromáždění starostů, které se pravidelně schází (4x ročně) a které společně konzultuje, vyměňuje si informace, čerpá nové poznatky a vzájemně se obohacuje na téma rozvoje obcí a jejich komunit.

Z terénního výzkumu vyplývá nedostatek komunikace a to jak vertikálně Obec – ORP – Kraj – Stát, tak i horizontálně na v rámci ORP.

Organizační zázemí shromáždění starostů

Doporučujeme v rámci ORP vytvořit malé organizační zázemí pro shromáždění starostů (3 pracovní pozice), které v rámci ORP vytváří platformu pro setkávání, zprostředkovává informace pro obce, poskytuje metodickou podporu a je prostředníkem mezi obcí a jejími požadavky a vyššími orgány státní správy.

Toto roli může plnit v rámci ORP MAS, DSO nebo nově zřízená instituce.

T A
Č R

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Nová krajská instituce

Mezi ústředními orgány SS a obcemi prakticky neexistuje komunikační kanál. Aktivní obce se přímo obracejí na resorty, nebo hledají řešení svých problémů prostřednictvím organizací typu SMO, SMS, SPOV.

Navrhujeme vybudování **krajských poradních, informačních kanceláří**, které jednak mají bezprostřední informace z resortů a jsou schopny je zpracovat pro potřeby obcí a současně mohou zprostředkovat lokální a mikroregionální zpětnou vazbu. Kraje tuto úlohu neplní.

Finanční, dotační nástroje pro obce

Kromě finančních, dotačních nástrojů státu na snižování neodůvodněných rozdílů, je vhodné podporovat i rozvojové předpoklady na českém venkově.

A) Snížením dotačního zatížení pro mikropodniky do 5 zaměstnanců o X % daňové sazby, které mají sídlo v obci do 200, 400, 500 obyvatel. To je efektivní podpora malého podnikání na venkově.

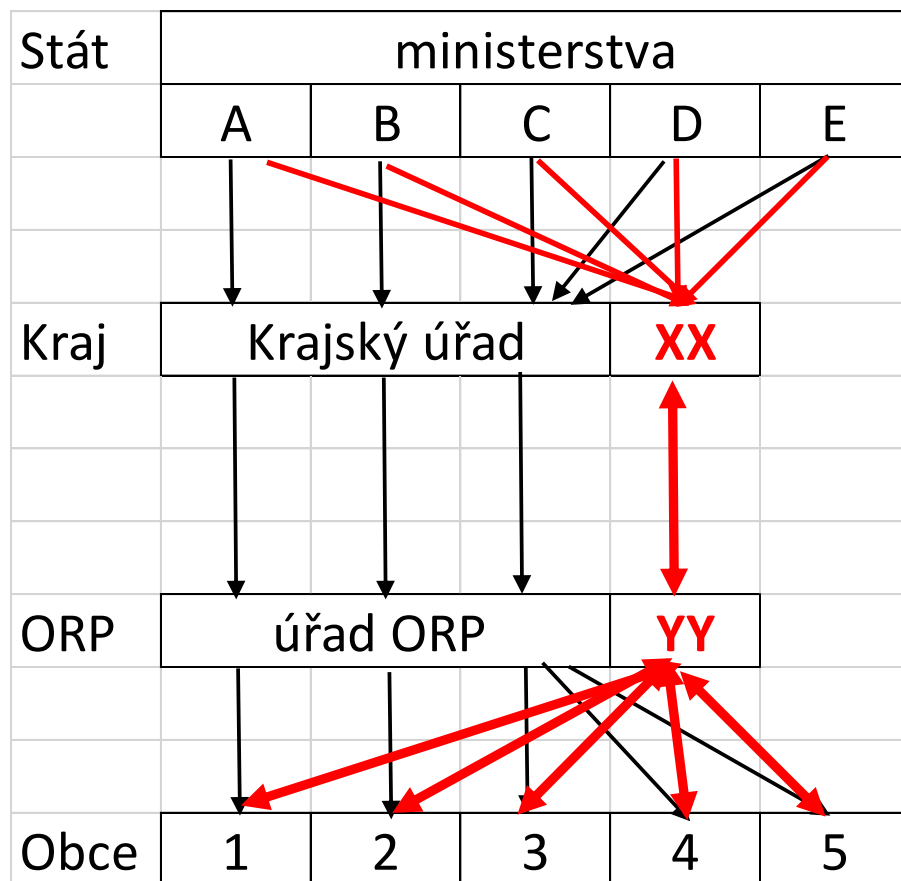
Finanční, dotační nástroje pro obce

B) Přesunout část dotačních programů resortů na mikroregionální úroveň a svěřit rozhodování o poskytnutí podpory lokálním aktérům na mikroregionální úrovni. (Shromáždění starostů).

Jednat by se mělo především o programy na podporu malého a středního podnikání, revitalizace malých brownfields (zpravidla agrobrownfields) podporu služeb na venkově, na zlepšení vzhledu na venkově, jednotlivých prvků krajiny a veřejného prostoru v obcích, na sportovní a volnočasové aktivity a na další typy aktivit.

Návrh posílení lokálních nástrojů

XX

poradní a informační
kancelář

YY

organizační zázemí
shromáždění starostů

Další úkoly do 6/2020

Specifikovat formy a typy celostátní podpory podle vymezených typů – odstranění neodůvodněných rozdílů.

Specifikovat typy podpory pro posílení lokálního společenství podle typů.

Podrobně vymezit role navrhovaných orgánů a jejich organizační zapojení do struktury VS.

T A
Č R

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Děkujeme za pozornost

Perlin@natur.cuni.cz